

TRUYỀN BÀ

TUẦN BÁO CỦA TUỔI TRẺ RA NGÀY THỨ NĂM

DÌ GHE, CON CHỒNG

Số 103

Truyện của NG. ĐÌNH-TỪ 14-10-43

Mỗi số 0\$20 — 3 tháng 2\$50 — 6 tháng 5\$ — cả năm 10\$
Mandat gửi Đ. VÕ BÌNH LONG chủ nhà xuất-bản TÂN-DÂN, Hanoi

TRUYỀN BẢ

- 89 — *Ngoại-ô Saigon của Đoàn-Nghị*
- 90 — *Ba cái lá của Tấn-Kiểm*
- 91 — *Ông Hoàng Khỉ Lê Công-Thành kể*
- 92 — *Rồng của Thâm-Tâm*
- 93 — *Thư Lý-Lý của Ngọc-Giao*
- 94 — *Thằng Nhó của Tô Hoài*
- 95 — *Cái đồng hồ của Hữu-Mai*
- 96 — *Mưu chú cáo của Phạm-bá-Đại*
- 97 — *Đoàn viên của Phạm Bá-Đại.*
- 98 — *Hạnh phúc của Việt-Phượng.*
- 99 — *Nguyệt kể chuyện của Tô-Hoài.*

Số 104 ra ngày 21-10-43

MỘT NGU'ỒI CHA

MỘT NGƯỜI CHA đây không phải là MỘT NGƯỜI CHA mới. Đây là một người cha cũ đã đem hết tâm lực để dạy dỗ con, cứu sống con và gây cho con một địa vị mà sử sách hiện giờ còn ghi chép. Người cha đó là ai? Mà người con đó là ai? Đó là ông Nguyễn Kiều và Nguyễn Lương, hai tay anh hùng tức trí đã mưu của nước ta đã giúp vua Lý Thái-Tôn đánh bại nước Chiêm Thành một cách dễ dàng. Như thế quân ta có phải đã trông ở thế mạnh, và khí giới nhiều không? Không. Chính nước Chiêm Thành đã khinh nước ta nhỏ bé và yếu, nhưng cần gì! Cái mưu mẹo nhiều khi cần cho việc quân cơ hơn là sức mạnh. Bởi vậy nên nhờ có cái óc thông minh của hai cha con ông Kiều, nước ta một trận đã toàn thắng quân Chiêm. Muốn biết mưu mẹo đó ra sao, muốn biết đoạn lịch sử vẻ vang của nước ta lúc đó như thế nào, xin các bạn đón đọc MỘT NGƯỜI CHA của Hữu-Mai (tác giả Một Người Mẹ) đăng Truyền Bả số 104 ra ngày 21 Octobre 1943.

DÌ GHẺ CON CHỒNG

Vất quyền vớ lên bàn, Lan chạy ngay vào phòng mẹ. Chị Minh ốm đã một tháng nay, thuốc thang chạy chữa mãi vẫn không khỏi. Chị đang nằm mơ màng, suy nghĩ thì Lan vào. Thấy con chị nở một nụ cười âu yếm :

— Lan của mẹ đã về đấy à ?

Lan dạ và hỏi :

— Mẹ có đỡ tý nào không ?

— Có con ạ ! May ra mẹ khỏi được. À, con đi rót cho mẹ chén nước.

— Dạ.

Sau khi Lan ra khỏi rồi, chị Minh thấy mệt lắm. Hai mi mắt đã thâm đen lại rồi. Nặng quá ! Chị không tài nào gắng gượng được nữa. Chị nhắm nghiền mắt lại.

Lan biết mẹ nhọc lắm, nên càng lo. Mặt bao giờ cũng buồn. Nàng bung chén nước, rón rén đi rất nhẹ. Nàng biết rằng mỗi tiếng động nhẹ cũng đủ làm cho người ốm choáng tai, rúc đầu. Thấy chị Minh nhắm mắt, nàng tưởng là mẹ ngủ, Lan không dám đánh thức, vì nàng biết mỗi khi đau ốm mà ngủ được là may lắm.

Lan rón rén ngồi vào bên cạnh, đưa tay lên sờ trán mẹ. Bỗng Lan tái mặt ! Sao lại có thể nóng đến như thế ? Nàng có cảm giác như vừa cầm miếng đồng

nung xong. Lan không tin lời nói lúc nãy của mẹ nữa. Thì ra quá thương con nên chị Minh phải nói dối. Lan biết mẹ rồi sẽ ra sao ! Nàng bùng mặt khóc, Nước mắt rơi đều đều xuống áo...

— Lan mới mười lăm tuổi. Nàng chưa có em. Được cha mẹ yêu chiều nhưng Lan không lấy thế mà ăn ở như những đứa trẻ khác, phần nhiều là mất dạy. Nàng chăm học. Nhà không giàu có gì, nhưng bác Minh nghĩ làm người cần phải học. Bác cho con đi học không phải mong sau này trở nên cô giáo, hoặc bà tham, mợ phán, nhưng bác cốt cho con có một khối óc minh mẫn, đủ tư cách làm người. Hơn nữa, cho hơn bác. « Con hơn cha là nhà có phúc » bác thường nói thế.

Chị Minh nghe tiếng khóc bùng mắt nhìn :

— Sao thế con ?

— Mẹ ơi !...

Lan cảm-động, tiếng khóc lại thêm nức nở. Chị Minh gắng gượng mãi mới đưa tay được lên đầu con. Lan âu yếm nhìn mẹ :

— Mai con không đi học nữa, con ở nhà với mẹ thôi !

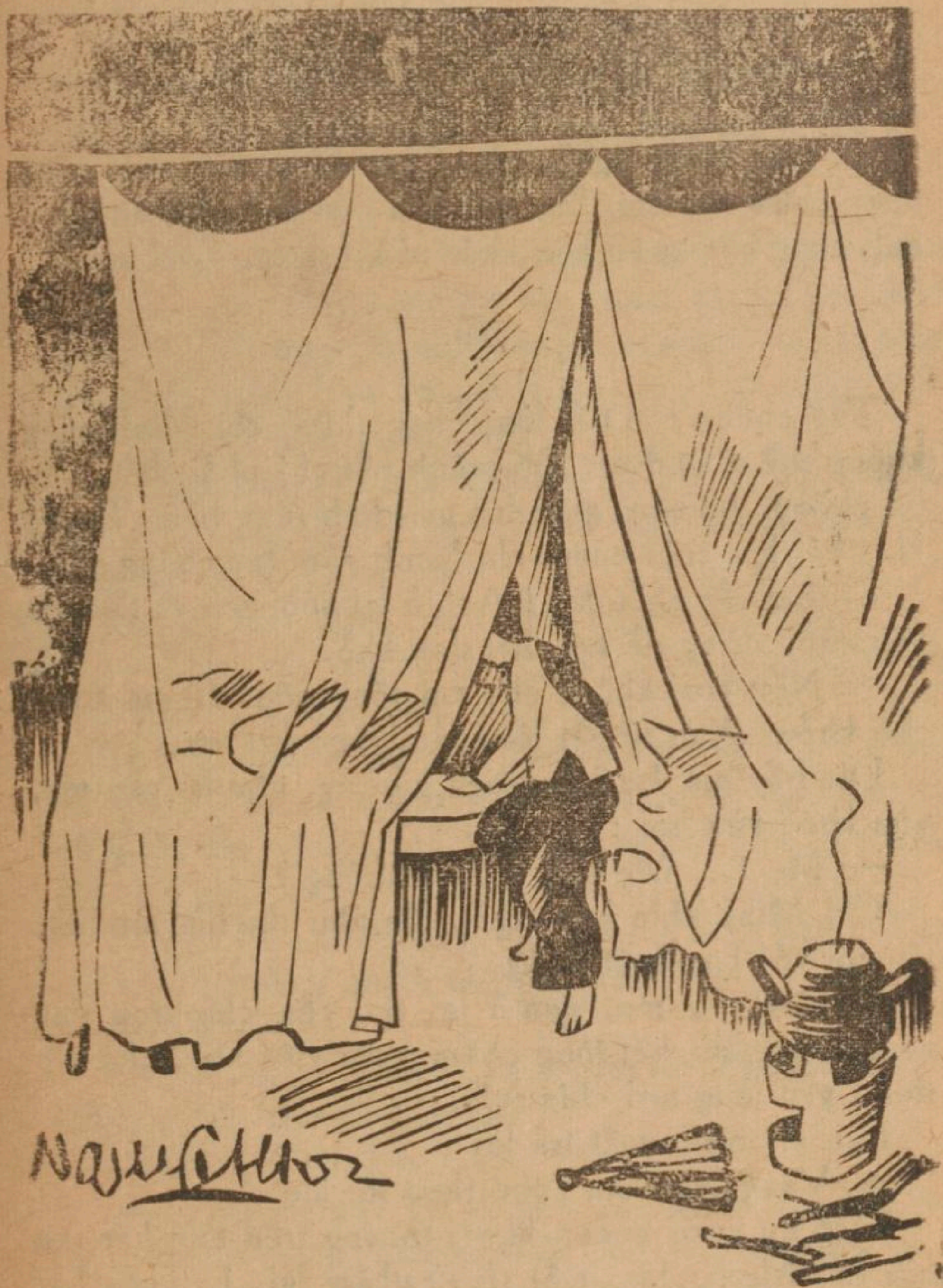
— Con cứ đi mà học. Mẹ chưa đến nỗi nào đâu !

— Mẹ cứ giấu con.

Thật vậy, chị Minh giấu con, chứ thực ra thì chị mệt lắm. Chẳng lâu lai gì nữa, chị sẽ chết. Nghĩ thế, lòng chị thất lại. Phần thương chồng, phần thương con, chị thấy tê tái cả người. Một cơn ho đưa lên bóp cổ chị. Mặt đỏ bừng như tiết. Chị đưa tay lên ôm ngực. Lan hốt hoảng, nàng không biết làm sao ; chỉ còn cách ngồi ôm lấy mẹ mà khóc.

Bác Minh bùng chén thuốc bước vào. Thấy quang

cảnh ấy, bác không cầm lòng được. Mặt bác buồn như rau héo. Chị Minh gượng mãi mới nói được :

NAU CHU

Mẹ có đỡ tý nào không ?

— Anh đừng chạy chữa cho em nữa. Em biết lắm, bệnh em trầm trọng quá. Có lẽ không thuốc nào chữa được.

— Em đừng nói đại...

Em nói thật đấy. Còn ít vốn liếng, để lại cha con nuôi nhau.

— Em đừng nghĩ thế. Còn đồng nào anh cũng chạy chữa cho em. Sau này cha con anh phải ăn mày, anh cũng không ân hận chút nào.

Tuy chồng con hết lòng chạy chữa, chị Minh cũng không thể sống được. Số-mệnh bắt chị phải chết. Chị bỏ chồng, bỏ con, giữa lúc gia-đình túng bấn. Trước khi thở hơi cuối cùng, chị Minh cầm tay chồng dặn :

— Em sắp chết đây ! Anh ở lại nuôi con và thương yêu con, đừng để nó phải đau khổ.

— Nếu trời không cho em sống nữa, thì em « về » cho khỏe. Anh sẽ hết lòng làm theo lời em.

Lúc bấy giờ Lan quỳ bên giường, ghé lại gần mẹ, vừa khóc vừa hỏi :

— Mẹ !... Mẹ dặn gì con không ?

Chị Minh nhìn con, chốc lâu như thu hết tàn lực, chị nói với Lan một hơi :

— Lan của mẹ, con ở lại thờ cha cho trọn đạo nhé. Con phải hết lòng chăm nom việc nhà, cho mẹ được yên lòng nơi chín suối.

Lan gạt nước mắt trả lời :

— Vâng, con xin nghe theo lời mẹ.

Một nụ cười khoan-khoái thoáng trên môi héo tàn của chị Minh. Hai mắt từ từ nhắm lại, Lan còn hỏi thêm :

— Mẹ dặn con điều gì nữa không ?

Nhưng Lan ngạc nhiên, vì không thấy mẹ động dậy gì nữa. Nàng kêu to :

— Mẹ ! Mẹ ơi !... Mẹ...

Lan òa lên khóc nức nở. Thì ra chị Minh đã từ-trần rồi. Bác Minh đứng bên cạnh cũng khóc lên !

Ba hôm sau khi cắt đám xong, Lan đến trường xin thôi. Cô giáo thấy nàng ăn bận quần xô, áo vải khăn trắng thì biết ngay là mẹ nàng đã qua đời rồi, vì hôm xin phép nghỉ, Lan có nói là bởi mẹ ốm nặng. Cô giáo cầm tay Lan nói :

— Em Lan yêu mến của chị. Em thôi học thật là một điều đáng tiếc. Nhưng hoàn cảnh bắt em thế, chị cũng không biết làm sao ?

Lan cúi mặt, nước mắt rung rung ;

— Thưa cô, con về nhưng bao giờ con cũng tưởng nhớ đến cô và bạn con.

Cô giáo cảm động quá, không nói nên lời. Cả lớp im lặng. Mấy chục cặp mắt đều dồn về chỗ Lan và cô giáo. Ba tiếng trống làm cho ai nấy như tỉnh giấc mê. Cô giáo buông Lan ra và dặn :

— Em lại nói chuyện với bạn. Chiều em sẽ đến, chị có việc riêng muốn nói với em.

— Dạ !

Cô giáo đi ra. Còn Lan thì ôm lấy bạn mà khóc. Chị em đều xúm xít hỏi han :

— Sao ? Chị bỏ học à ?

— Vâng, từ nay em sẽ phải xa các chị ! Lòng em mến tiếc vô cùng, nhưng hoàn cảnh bắt buộc thế !

Nga, kém Lan hai tuổi, nghe bạn nói, thì cảm động cầm tay mà khóc :

Em thôi học thật là một điều đáng tiếc !

— Chị Lan ạ, nếu ở nhà không có tiền cho chị học nữa, thì đề em về thưa với cậu mợ em nuôi chị học « bạn » cho vui. Em nói chắc cậu mợ em bằng lòng ngay,

Lan nghen ngào, thương bạn :

— Em thành thực cảm tạ chị. Thật là các chị yêu em quá ! Nhưng em không thể học thêm được nữa...

— Tại sao thế chị ?

— Vì em phải về làm việc để giúp cha em. Đó là lời mẹ em trối lại lúc lâm chung. Dù sao em cũng không thể quên được.

Nga cũng nức nở :

— Thế thì biết làm sao ?

Học trò vào ngồi đủ cả rồi, cô giáo mới ung dung nói :

— Đây, các em xem, Lan đang vui vẻ học hành như thế mà bây giờ phải bỏ, Thật đáng tiếc ! Các em có thương hại cho Lan không ?

Cả lớp đồng thanh :

— Có a ! Có a !

Cô giáo biết họ đối với Lan rất có cảm tình, liền tiếp :

— Chị cũng muốn giúp Lan, song vì một lẽ riêng, chị đành chịu tiếng hẹp hòi với Lan thôi.

Đợi cho cô giáo nói xong, Nga đứng dậy thưa :

— Thưa cô, con cũng muốn giúp chị Lan, nhưng chị ấy không chịu.

— Chẳng hay em giúp bạn bằng cách gì ?

— Con định về thưa với cậu mợ con nuôi chị ấy học « bạn » .

— Nhưng có chắc cậu mợ em bằng lòng không ?

Nga quả quyết :

— Con nói thì cậu mợ con vui lòng ngay, - Cậu mợ con thương con lắm. Cậu mợ con chiều con lắm.

Thấy Nga ngây thơ và thật thà quá, cô giáo và bạn đều phải bật cười.

— Ừ, em có lòng yêu bạn thế, chị khen đấy, nhưng tại sao Lan lại từ chối ?

— Chị ấy bảo ở nhà còn cha, phải về làm ăn phụng dưỡng.

Cô giáo thở dài náo nuột :

— Tội-nghiệp !

Vài phút im lặng trôi qua. Mỗi người nghĩ một đường. Sau một lát cô giáo bảo :

— Chừng như nhà Lan nghèo thì phải ?

Tý đứng dậy thưa :

— Dạ ! Chị Lan nghèo lắm a ! Con ở gần con biết : Vả lại mấy lâu nay chạy chữa cho mẹ chị ấy tốn hết nhiều, đã phải bán cả đồ dùng để tiêu !

— Nếu thế thì chị muốn cả các em nữa, kể ít người nhiều, giúp Lan làm vốn. Các em nghĩ sao ?

— Chúng con bằng lòng cả.

Suy đi tính lại một chốc. Hợi đứng dậy thưa :

— Thưa cô, con chắc chị Lan không bằng lòng nhận.

— Sao vậy ?

— Vì chị ấy ngay thẳng lắm. Tuy nghèo nhưng chị ấy coi đồng tiền không quý. Đã nhiều lần chúng con ngỏ ý muốn giúp, nhưng đều bị chị ấy gạt đi hoặc cự tuyệt.

— Để chị liệu.

Chiều hôm ấy. Lan đến. Cô giáo đưa cho một phong thư dán kín, bảo với nàng về nhà hãy bóc. Lan cố hỏi có những gì trong ấy, nhưng cô giáo nhất định không nói. Cứ bảo về nhà xem sẽ biết.

Không dám trái ý cô giáo, Lan đành bỏ phong bì vào túi, chào mọi người rồi về.

Đến nhà, nàng vội bóc ra xem, Lan hết sức ngạc nhiên : bạc đâu mà nhiều như thế này ?

Nàng vừa lôi trong phong bì ra vừa đếm :

— Năm tờ bạc 5\$ này !... Lại còn một tờ bạc 20\$ nữa. Vị chi cả thấy 45\$.

Sau cùng, Lan lôi ra một mảnh giấy bằng bàn tay. Chỉ vẫn tất có mấy hàng :

Em Lan

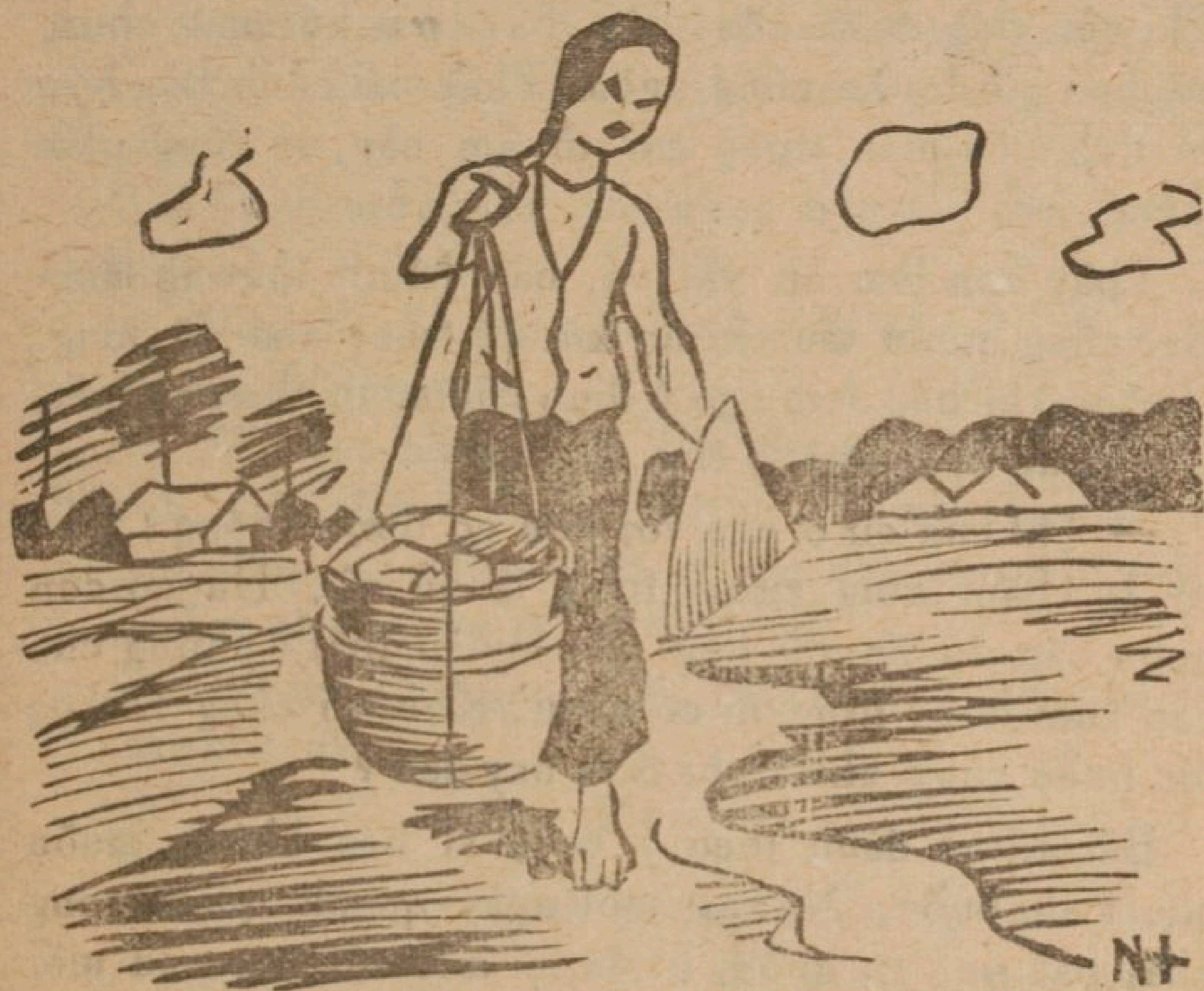
Chị và bạn em biết em ngay thẳng quá. Sợ trao tay cho em thì em sẽ từ chối, nên bắt buộc chị phải làm như thế này.

Gọi là chút quà, chị và bạn biếu em. Em cứ vui lòng nhận lấy. Chúc em vui vẻ làm việc.

Bây giờ Lan không còn là một nữ-học-sinh đầu lớp nữa, mà đã trở nên cô bé bán hàng rất nhanh nhẹn. Ngày hai buổi Lan gánh hàng ra chợ huyện bán.

Nàng không khôn ngoan gì hơn ai, trái lại còn vụng về, nhưng may mắn, hàng hóa bán chạy. Cửa hàng,

Lan gánh hàng ra chợ huyện bán.

khách xúm rất đông. Nàng lại vui tính, nói năng lễ phép. Kẻ có mua hàng cho mình cũng như người trả rẻ, khi nào nàng cũng kính chiều như nhau. Không hắt hủi ai. Không tiếng bắc tiếng chì với ai. Vì vậy mà ai cũng mến yêu nàng.

Ngày nào cũng thế, mới tang tảng sáng, Lan đã phải dậy, thối cơm và soạn hàng vào gánh. Khi cơm chín, nàng mới thức cha dậy cùng ăn, rồi mới đặt gánh lên vai đi ra chợ, Lan vất vả thật, nhưng chưa hề than thở với ai, hoặc với cha — nhất là cha — nàng lại phải tỏ ra vui vẻ luôn. Mấy hôm đầu, đặt gánh lên vai, nàng thấy đau ê, nhưng dần dần rồi cũng quen. Nàng thấy hàng hóa chạy, thì sung sướng lắm.

Trưa về, bác Minh đã nấu xong cơm, luộc rau rồi, Chỉ còn dọn ra ăn nữa thôi. Tuy cơm hút nhút chua, mà bao giờ họ ăn cũng ngon. Thấy cái cảnh hòa hợp và tình yêu-mến trong cái tổ ấm này, ta cũng phải thêm.

Thấy con làm ăn vất vả, bác Minh thương lắm. Bác cũng muốn tần tảo nọ kia để trong nhà đỡ túng. Nhưng khi bác đem ngỏ ý định của mình cho con biết, Lan nhất định không cho đi.

— Thì cha cứ ở nhà với con có được không? Cha cứ lo chăm nom vườn tược là đủ rồi, Đã có con buôn bán đủ ăn đủ tiêu. Ta nghèo thật, nhưng cha con xum họp, sớm tối có nhau. Khi vui cùng hưởng lúc buồn cùng chia, chẳng hơn hay sao?

Bác Minh đành theo ý con, vì bác không muốn cho Lan buồn. Nhưng suốt ngày quanh quẩn trong nhà, bác sinh ra buồn. Phần lại nhớ tới vợ, nên mỗi buồn chẳng những không nguôi mà còn tăng lên. Bác sinh ra chơi bời. Rồi bác lấy con bài, chén rượu để

tiêu sầu. Lan thấy thế, không nói gì cả. Nàng biết cha mình buồn lắm. Mà theo lẽ thường phần nhiều người, thì mỗi khi buồn lại đánh bài uống rượu cho khuây. Chính nàng mỗi buổi chợ về, mua theo be rượu cùng thức nhắm cho cha.

Nhưng ở đời, cái gì rồi cũng quen. Ngày này qua ngày khác, thói quen có thể thành một sự say mê. Bởi lẽ đó, nên sau mấy tháng, bác Minh đâm ra nghiện ngập. Bác không thiết gì đến việc nhà nữa. Ngày nào cũng thế, sau khi con đi chợ về là bác ra đi, đi mãi tối thăm mới về. Lan thấy vậy, lo ngại lắm. Tuy nhiên, nàng không dám phản nài. Công việc hàng ngày vẫn một mình lo liệu.

Cũng có nhiều lần, nhân khi đêm khuya canh vắng, nàng lấy lời phải trái khuyên cha. Nhưng khổn nạn thay, người cha vẫn vô tình trước những lời van lơn chân thành của con. Lan hơi thất vọng. Song nàng cứ cố mãi.

Bác Minh tưởng Lan khó nhọc, nên bàn đến chuyện cưới vợ lẽ.

— Hay đề cha tìm người về giúp con ?

— Cái đó tùy ý cha.

— Nếu con bằng lòng, cha sẽ cưới dì con về. Có dì con, con sẽ đỡ vất vả. Đó là điều mà cha bắt buộc dĩ phải làm, chứ thực tình ra thì cha chả muốn dèò bòng làm gì cho rầy rà.

— Cha nói thế cũng phải. Nhưng cha chờ con hết trở mẹ con đã.

Hôm nay Lan phải về trước, vì dì nàng ốm. Nhưng thực ra có ốm đâu ! Dì Lan chỉ rức đầu qua loa mà thôi, vì hôm qua đi chơi về gặp nắng. Lan đã nấu

nước xông cho rồi. Tuy vậy dì nằng cứ kêu lên là ốm. Không đến nỗi liệt giường, liệt chiếu như ta tưởng tượng, nhưng vẫn nằm lý ra đó. Hóp nước cũng bắt bưng hầu tận miệng,

Lan vừa đi vừa nghĩ. Mặt nằng buồn rầu rầu. Lan lại tưởng nhớ tới người mẹ đã qua đời. Thương mẹ bao nhiêu, nằng tội phạm mình bấy nhiêu ! Từ nay Lan mới hiểu ra rằng tình mẫu-tử là một cái gì rất thiêng liêng, rất dịu dàng. Mất nó, dù người ta giàu có bạc triệu, quyền thế như bậc đế vương cũng không tài nào mua chuộc lại được nữa ! Mất nó người con sẽ thấy lòng mình trống rỗng, lạnh giá, hiu quạnh.

Lan có ngờ đâu đến nông nỗi này. Từ ngày cha nằng cưới vợ lẽ về đến giờ, Lan đã thành ra con dòi, con ỏ. Dì nằng không hề động tay động chân vào

Mày định vu cho tao h ử?

công việc gì cả. Chỉ sớm tối trở vào, trở ra, thế thôi. Lan không ngờ địa-vị và hoàn-cảnh có thể đổi tâm tính người ta mau chóng như thế ! Dì nàng, con người đảm đang, nhanh nhẹn, siêng năng trước kia, đã trở nên một con lợn, một con lợn nằm ăn cho béo !

Bác Minh từ khi có vợ lẽ, thì rộng chân, rộng tay. Bác đi chơi bạt mạng. Việc nhà bác không biết đến. Những thảm kịch xảy ra trong gia đình bác không hay. Thản hoặc có khi Lan đem ra kể lể, mong cha khuyên bảo dì đôi chút, nhưng bác đều gạt ngay đi. Bác cho Lan còn bé. Tính trẻ con hay xui xâm. Lại gì cái cảnh « dì ghẻ con chồng » có ai chịu thua ai đâu !

Lan nghĩ nhiều lắm. Càng nghĩ càng không muốn bước. Không muốn vào cái gian nhà đối với nàng từ xưa thân yêu, ấm cúng bao nhiêu, bây giờ lại buồn tẻ bấy nhiêu ! Căn nhà ấy đối với Lan là một nơi lao tù !

Dù sao, Lan cũng phải về đó. Bồn-phận bắt Lan phải về với cha. Tuy rằng cha hắt hủi mình, xem mình như cái rác, song vẫn là cha, Mặc cho Lan đi đến chân trời góc biển nào, cũng không kiếm được người cha đã hao tổn tâm huyết sinh ra nàng. Nàng phải vui lòng nhận lấy cái số-mệnh mà Tạo-hóa đã giao cho : phải làm việc để nuôi cha, không được phàn-nàn ta-thán.

Lan không có quyền quay gót đi xa. Lúc lâm chung, người mẹ hiền đã dặn nàng những gì ? Nàng hứa thế nào ? Lan vẫn nhớ. Đang liên miên nghĩ-ngợi, thì một tiếng hỏi làm cho nàng giật mình :

— Sao hôm nay về sớm thế, cô Lan ?

Đó là một người láng giềng rất yêu Lan.

Bác Tẹo đi đâu đấy ? Hôm nay dì tôi nhọc, nên tôi phải về sớm. Bác thấy em Tâm đi học về chưa ?

— Chưa. Trời còn sớm kia mà.

— Tôi chỉ sợ trưa quá.

Tâm là con riêng của dì Lan, năm nay lên mười, Được dì nàng thương yêu, nằng như nằng trứng, húng như húng hoa. Quần áo tốt lành hơn Lan. Tâm được đi học. Tuy nhiên Tâm không giống mẹ tý nào cả.

Tâm nhu mì nết na, thương Lan. Cậu kính trọng Lan như chị ruột. Thấy mẹ hành hạ chị, Tâm cho là vô-lý. Nhiều khi, Tâm kiểm điều phải trái để gọi lòng mẹ yêu Lan. Song những lần đó, cậu không bị mắng, nhưng thất vọng.

— Con ấy thì có thiên lôi nói được với nó. Không tát vào mặt nó thì đời nào nó chịu làm.

— Chị ấy vẫn vui vẻ làm việc đấy chứ !

— Thôi đừng nói nữa. Mẹ không muốn con chơi với nó đâu,

— Nhưng chị ấy quý lắm.

— Quý gì thứ nó. Nó có giao găm không biết chừng đấy !

Mặc cho mẹ dặn. Tâm vẫn chơi với Lan. Mỗi tình dằm thắm giữa hai đứa trẻ không hề lay chuyển. Chúng vẫn chuyện trò lén lút.

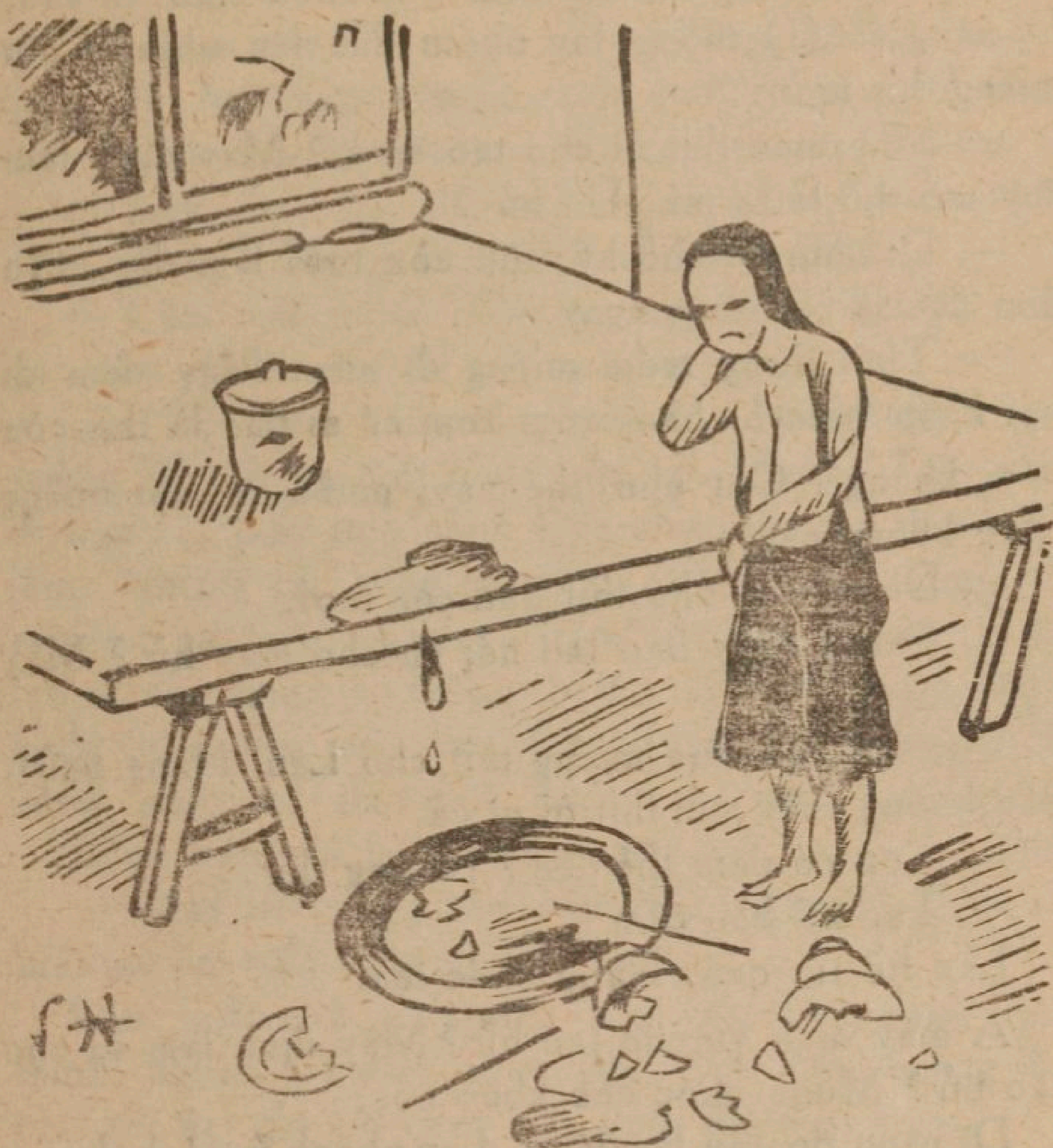
Lan vừa đặt gánh xuống thềm, từ trong nhà đã có tiếng hỏi đưa ra :

— Sao đến bây giờ mày mới về ? Làm người ta chờ mỏi cả mắt. Mày không biết tao ốm à ?

— Trời còn sớm đấy dì ạ ?

— Mày còn cãi hử ? Mày xem bóng đã đến một hai giờ chưa ?

— Em Tâm đi học chưa về, chưa đến mười một giờ.

Cả mâm cơm bị đổ xuống đất.

Hết lý, dì Lan phải xoay chiến-lược :

— A con này to gan nhỉ ? Mày dám cãi thế hử ?
Chứ đàn bà con gái mà mồm năm miệng mười thì
hư. Ăn mày !

— Con có dám cãi dì đâu ?...

— Thôi im đi, tôi van chị. Tôi vẫn biết chị già
mồm rồi. Tôi ốm đây, chị mua cho những gì thì đưa
tôi xem.

Lan cầm miếng thịt bò còn tươi chon-chót đi vào. Dì nàng cố (!) chống tay nhóm đầu lên nhìn. Cầm miếng thịt ngửi.

— Mày mua thịt ôi cho tao ăn à ? Mày định làm cho tao thổ tả ra mà chết hử ?

— Dì nhìn lại cho kỹ, thịt còn tươi lắm đấy. Họ đưa đến là con mua ngay.

— Thôi đừng trém miếng đi nữa. Mày đem đi hỏi khắp thiên-hạ hàng xóm xem có ai bảo là thịt còn tươi không ? Ôm như thế này, muốn ăn một miếng cũng không nên.

— Dì nói thế chứ thịt quả còn tươi.

— Câm ! Mày bảo tao nói vu cho mày hử ? Mày ngửi xem sao ?

Vừa nói vừa đưa miếng thịt cho Lan. Nàng ngửi, vẫn không thấy mùi thịt ôi gì cả.

— Con có dám thế đâu ? Nhưng thịt...

— Tao đã bảo câm !

Lan hồ tui quá. Nàng khóc lên.

À mày định vu cho tao hử ? Mày định làm vạ cho tao hử ? Muốn khóc cho khóc nốt.

Dì nàng dơ tay lên đánh. Lan nhanh ý tránh được. Vì dùng sức quá mạnh, vả lại đánh hụt. Thành ra mất đà, dì nàng va tay vào thành giường đau điếng.

— Trời ơi ! Con cái như thế này để làm gì mà không đánh cho chết. Anh Minh kia, anh để con Lan nó cưỡi cổ tôi à ? Con gái mười lăm mười bảy mà đánh đua như thế hử anh ? Tôi dù là con ăn mày, lấy anh nó cũng phải coi là mẹ nó chứ ?

Thấy chồng không động dậy, lại hét vang.

— Anh Minh ơi là anh Minh !...

Bác Minh còn ngủ, nghe thấy vợ lẽ gọi mình thì

choàng dậy. Vì đêm qua bác đánh bài đến sáng mới về, nên hôm nay buồn ngủ quá. Bị làm dở giấc, bác điên tiết. Mặt hầm hầm như con ác thú, chẳng hỏi han đầu đuôi anh nhảy từ trên giường, đưa tay tát Lan.

— Lạy cha tha cho con. Có phải tại con đâu? Trời đất ơi! Mẹ ơi là mẹ! Khổ con quá!

— Cầm cái mồm. Cút xuống bếp. Từ giờ mà còn như thế thì tao xé xác mày ra.

Lan biết kêu van cũng vô ích. Nàng chạy tọt xuống bếp, bung mặt khóc nức nở. Lúc ấy Tâm vừa đi học về, thấy tình cảnh Lan như thế, cậu đau lòng lắm. Nhưng cậu cũng như Lan chỉ là con, không đủ quyền can ngăn cha mẹ. Tâm đặt sách lên bàn, rồi lén ra cửa sau, đi xuống bếp. Cậu thấy Lan còn khóc thì ái ngại vô cùng. Cậu đứng sau Lan, nhìn nàng, nước mắt dàn dụa. Không thể nói nên lời:

Bỗng trên nhà lại có tiếng hét:

— Mày đề chúng tao chết đói hở Lan? Mày có biết tao ốm mấy ngày rồi không?

Lan ngẩng và quay đầu liền gặp âm đang nhìn mình, hai gò má đầm nước mắt. Lan ôm choàng lấy em, rồi hai chị em cùng hòa nhịp khóc nức nở.

— Em!...

— Chị!...

Nghẹn cổ chúng không nói nên lời. Sự yên lặng tiếng thồn thức của hai trái tim đã thay lời nói cho chúng.

Nhưng hai đứa trẻ phải rời nhau ra. Chúng rời ra là vì bôn-phận, là vì muốn cứu vớt nhau. Chứ thực tình, chúng còn muốn khóc nữa, khóc để tỏ cho nhau biết tình thân yêu.

Thường trong nhà chỉ có cha con, vợ chồng, chị em, nhưng chúng ta vẫn thấy hai hạng người khác nhau : chủ và đầy tớ.

Lan không được ngồi ăn với cha, dì và em. Dì nàng viện lý rằng Lan phải dọn dẹp, lấy đồ ăn thêm, và khi có khách vào phải đi đuổi chó và nhiều lẽ nữa nên ăn sau cho tiện. Đó chỉ là bề ngoài, chứ thực tình thì dì nàng không muốn cho Lan ngồi cùng mâm với mình. Than ôi ! Lan có tội tình gì cho cam ! Nhưng đối với Lan sự ăn riêng như thế có hai điều lợi : điều thứ nhất là bốn-phận nàng phải ân cần săn sóc cho cha lúc ăn uống ; điều thứ hai là khỏi phải

Liền đó nàng thấy ánh lửa trên nhà đi xuống.

nhìn thấy kẻ thù trước mắt, kẻ đã làm tối tăm đời nàng.

Tâm thấy mẹ mình làm như thế cho là vô lý. Cậu thương Lan. Vì thế nên thỉnh thoảng cậu chỉ ăn một bát con rồi thôi, bảo là còn no. Nhưng kỳ thực cậu định chốc nữa xuống ăn với Lan. Thật tư-tưởng của trẻ con có khác. Quá ngây thơ và buồn cười. Thấy thế, Lan cảm động lắm, lại càng thương em vô cùng. Nhưng nàng chỉ lo cay cú :

— Em đừng làm thế, nhỡ dì biết thì bị đòn, mà lại nguy cho chị nữa. Miễn em có lòng thương chị là đủ rồi.

— Chị đừng ngại, vài ngày một lần, mẹ em không biết đâu.

Tuy vậy Lan vẫn lo cho em và cho mình. Thì tai nạn cũng chẳng lâu la gì. Chỉ vì sợ Lan có mua gì ăn riêng, nên hôm ấy dì nàng đi xuống bếp. Thấy Tâm ngồi ăn với Lan, mụ dùng dùng nổi giận, chạy ngay lại cầm tay con kéo dậy, chiếc bát rơi đánh choảng. Lúc đó cả mâm cơm dành riêng cho Lan bị đổ xuống đất. Đũa bát đồ loảng choảng. Đàn chó dành nhau ăn. Lan điếng cả người, chưa kịp nói nửa lời, đã bị dì nàng nắm lấy đầu tóc, tay kia cầm đôi đũa cả đánh như mưa.

— Mày quyến rũ con tao ! Mày quyến rũ con tao. Mày giết tao ! Ai xui cho mày thế ?

— Lạy dì vạn lạy, lạy dì trăm nghìn lạy.

— Chừa, từ nay thì chừa.

— Con xin chừa, lạy dì...

— Con tao là con ngọc con vàng mày dám quyến rũ nó hay sao ?

Hai chiếc đũa cả như muốn băm vằm cho nát đầu Lan ra. Nàng kêu trời kêu đất. Tâm thấy thế khóc

to lên. Rồi tình thân ái quá bỗng bột, mất cả trí não, cậu ôm chầm lấy Lan, cùng chịu đựng những roi đau như chị.

Chiều hôm đó, Lan lên cơn sốt nặng. Một mình nằm dưới bếp, mê man, chẳng biết chi là trời đất. Bác Minh đi từ trưa đến tối vẫn chưa về. Bác cũng chẳng nghĩ gì về nhà cửa nữa, đến chút con riêng. Vợ bác thấy Lan nằm rên khừ khừ, lại tưởng là nàng giả vờ, chẳng để ý đến mà lại còn nói một cách vô nhân đạo :

— Đáng kiếp. Mày chết cũng chả ai tiếc. Mày chết cho rảnh mắt tao !

Lời nói đó Lan không nghe. Nàng còn sức lực đâu nữa mà nghe. Nhiệt độ trong người đã lên đến cực điểm. Mặt nàng đỏ hây hây... Mồ hôi đầm đìa như dưới nước lên. Lan ốm thật. Song nào có ai biết đến, ngoài Tâm ra.

Sau giờ phút đau thương. Tâm hối-hận vô cùng. Cậu oán ghét cả mẹ. Những sự chiều chuộng, nâng niu đối với Tâm bây giờ chẳng có nghĩa gì. Nếu mẹ cậu quả có lòng thương yêu con cái, thì Lan cũng là con, sao không nghĩ đến nàng ? Tuy không phải mang nặng, đẻ đau, nhưng mẹ đẻ cũng như mẹ nuôi. Nếu như Lan là đứa con hư, mẹ cậu làm như thế cũng phải.

Tâm nghĩ đến sự sung sướng của mình bao nhiêu, lại xót thương Lan bấy nhiêu ! Cùng con cái cả, lẽ gì kẻ ăn trước người ăn sau ? Lòng nhân-đạo của loài người đâu ?

Hết canh một, Lan thấy trong người đã hơi mát. Nàng nằm nghĩ tới chuyện vừa qua. Lan thấy tê-tái

cổ lòng. Lúc đó nàng mới nghĩ tới việc đi trốn. Ừ, ở lại làm gì cho thêm khổ. Nàng đi ra bây giờ không đến nỗi chết đói. Công việc hàng ngày nàng làm đã quen. Mà biết đâu lại không gặp sự may mắn có thể đem hạnh phúc đến cho nàng.

Liền đó nàng thấy có ánh lửa trên nhà đi xuống. Lan tưởng là dì nàng, nên vội nhắm mắt lại. Nhưng có tiếng chân người bước nhẹ nhẹ lại gần. Rồi một bàn tay nhỏ nhắn đặt lên trán nàng. Cùng lúc đó một tiếng thở dài náo ruột buông theo!

— Chị Lan... Chị Lan.

Lan mở mắt. Cậu thấy Lan đã tỉnh thì mừng lắm. Nhưng khi nhìn thấy những lằn máu đen ở hai bên thái dương nàng, thì cậu thấy ngượng.

— Chị rộng lòng tha thứ cho em.

— Em có tội gì mà chị tha thứ. Đó là vì em thương chị nên mới thế. Nhưng mẹ em đâu?

— Mẹ em đi chơi với bà Phó rồi. Chị thấy bớt chút nào không?

— Có bớt em ạ.

— Lúc chiều, chị làm em mất cả hồn vía. Em gọi mãi chị vẫn không nói. Mà lại nóng như lửa.

— Em cho chị xin bát nước.

— Vâng... À chị Lan ạ!...

— Gì thế em?

— Có bát nước lá « hương nhu » em vò lúc chiều, định để chị uống, nhưng gọi không được. Nóng mà uống nước này thì chóng khỏi.

— Thế cũng được. Em thương chị quá.

Tâm dậy bưng bát nước cho Lan. Nàng cố gượng uống hết. Mồ-hôi ở đâu bỗng chảy ra đầm đìa cả mình mẩy Lan. Tâm vội vàng lấy khăn lau cho chị. Nhưng khi trông thấy mấy dấu roi thì cậu lo lắm.

Chị có thấy đau nữa không?

— Cũng đã nhẹ.

Tuy nói thế, song Lan thấy đau lắm, mỗi lúc chạm tay vào là đau chói như ai lấy kim đâm. Tâm lại móc túi lấy lọ dầu xoa cho chị.

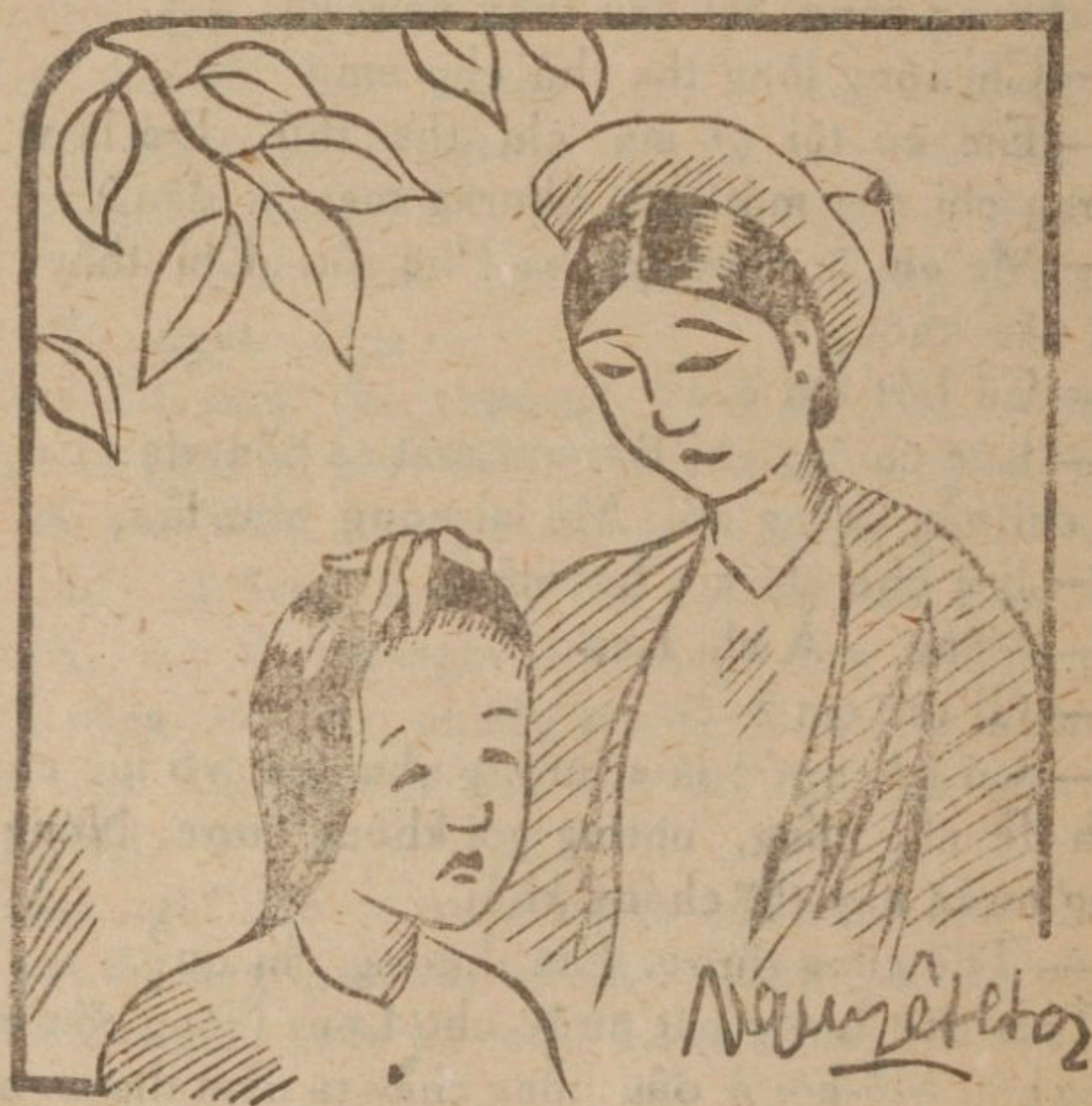
— À tý nữa thì em quên.

— Cái gì thế em?

— Em lấy cơm chị ăn nhé?

— Chị không đói.

— Ban trưa chị ăn có mấy hột, bây giờ nhin thì đói lắm. Chị gắng mà ăn chứ.

Sao trời không cho em một người
chị ruột như chị?

— Nhưng chị không muốn ăn.

— Chị gắng ăn vài miếng cho em đỡ lo.

Bị Tâm ép, vả lại thương em, Lan phải cố nuốt vài miếng. Tâm an-ủi chị rồi mới xách đèn lên ngủ.

Bác Tẹo có người con gái lấy chồng đi lính ở tỉnh. Chị này, trước khi lấy chồng, thường chơi với Lan rất thân, yêu nàng như đứa em ruột. Nhưng từ khi theo chồng ra tỉnh, chị ít về chơi. Song mỗi khi về, chị mua quà cho Lan và ngồi nói chuyện hàng giờ.

Đã gần một năm, hôm nay chị ấy mới về quê chơi. Chị hỏi thăm Lan. Bác Tẹo buồn rầu kể qua tình cảnh từ mấy tháng nay của Lan cho em nghe. Chị Huân — tên người em bác Tẹo — cảm động, thương xót đến chảy nước mắt. Bác Tẹo nói tiếp :

— Và hiện giờ Lan đang ốm !

— Thật thế hở chị ?

— Vâng.

Chị Huân vội vàng mang ít quà mới lạ sang thăm Lan. Chị được tự do nói chuyện vì cả nhà đi vắng. Khi chị Huân vào, Lan đang nằm mơ màng nghĩ ngợi. Thấy Lan hốc hác, mắt trộm vào, mình mẩy gầy mòn, tay chân khẳng khiu, chị giật mình thương hại. Chị chạy lại bên giường Lan :

— Trời ơi, sao đến nông nỗi này hở chị ?

— Chị ạ, em chết mất thôi !

— Em ốm mấy hôm rồi ?

— Hơn ba hôm.

— Thế không ai chạy chữa cho em ư ?

— Không ! Cha em đi chơi suốt mấy ngày, bây giờ về thì ngủ mê-mệt. Còn dì em thì có thương em đâu !

— Thế em chưa uống gì cả ?

— Đã. Em Tâm nó có kiếm các thứ lá thường thường cho em uống.

— Tâm nào ?

— Tâm con riêng dì em. Nó thương em lắm.

Chị Huân nghĩ một lát rồi nói:

— Thôi em chịu vậy ít hôm, đề rồi chị mua thuốc cho. Em chớ vội chán nản mà bệnh nặng lên đấy. Chị có mua cho em mấy thứ quà đây.

Chị Huân vừa nói vừa mở bánh đưa cho Lan :

— Em ăn được đấy. Bánh này chị mua ở hiệu Tàu.

Lan cảm động, như muốn khóc :

— Chị ơi ! Sao trời không cho em một người chị ruột như chị, thì đời em không đến nỗi khổ sở như thế này.

Chị Huân dỗ dành :

Em đừng nghĩ vơ vẩn nữa. Cứ bình tĩnh cho mau khỏi bệnh là hơn.

— Chị về chơi có lâu không ?

— Chị sẽ ở lại chơi một tuần lễ rồi mới ra.

— Thỉnh thoảng chị lại chơi với em nhé. Em nằm một mình buồn tẻ quá.

— Được, chị sẽ đến với em luôn.

Nhờ sự chăm nom chu đáo, những thăm lén của chị Huân, nên hôm nay Lan khỏi rồi. Nàng ăn đã thấy ngon miệng. Đêm nằm ngủ không bị những giấc chiêm bao rùng rợn đến ám ảnh. Song trông nàng thiếu nảo quá ! Lan ốm vừa tròn mười ngày. May mà có chị Huân và Tâm săn sóc đến, chứ không thì chưa biết đến thế nào ?

Chị Huân ngồi im lặng nghĩ ngợi. Thỉnh thoảng

nhìn Lan như muốn nói chuyện gì, nhưng cứ ngập ngừng, rồi lại thôi. Lan không để ý đến, nàng hỏi :

— Tại sao dì ghẻ chẳng có mấy người tốt chị nhỉ?

— Chị cũng chẳng hiểu biết gì hơn em. Theo chị có lẽ tại người cha mà ra cả.

— Chị nói phải, chỉ tại cha em không thương em như trước, nên em mới phải chịu cực chịu khổ như thế này.

Hai người ngồi im. Một lát sau Lan hỏi :

— Vậy có cách gì làm cho cái bà dì ghẻ tỉnh ngộ được không chị?

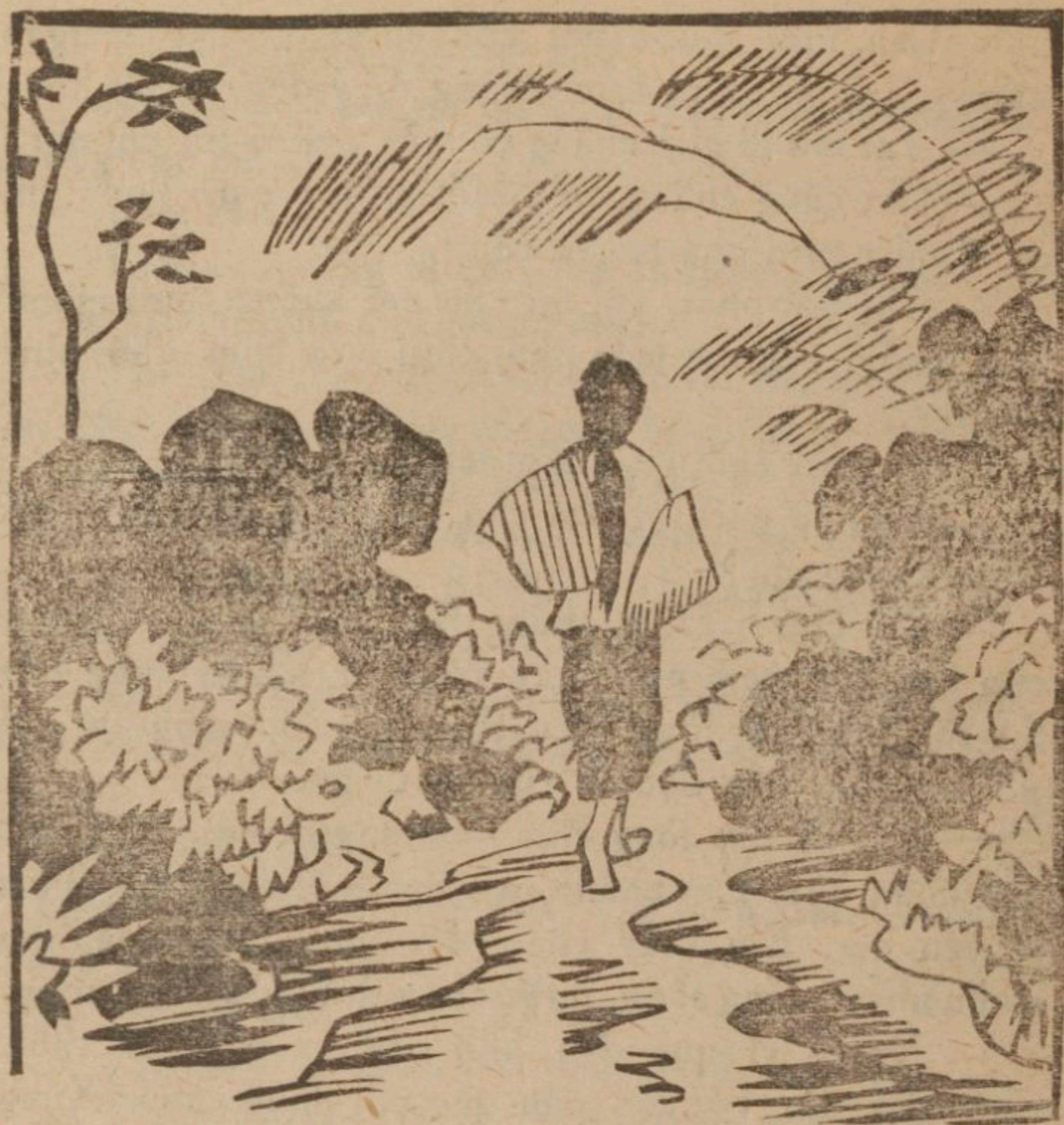
— Có chứ. Điều thần diệu nhất là mình cốt ở cho tốt. Em xem như thầy Mẫu-tử-Khiên ngày xưa thì rõ. Chỉ có lòng hiếu thảo mới đủ năng lực vật đổi một tấm lòng độc ác của bà dì ghẻ.

— Em đã hết lòng chiều chuộng dì em, song đâu vẫn hoàn đấy. Em chẳng hy-vọng một ngày kia dì em sẽ yêu em. Em thấy chán đời quá. Nhiều lần em muốn nhảy xuống sông, hoặc chốn đi biệt xứ cho xong.

— Đó là vì quá đau khổ nên em nghĩ thế thôi. Chứ đời đối với em đâu đến nỗi đáng chán. Xung quanh em, còn vô số người tốt, thương yêu em. Giá không thể ở lại được, thì em theo chị ra tỉnh, chị sẽ tìm việc cho em. Chờ khi nào cha và dì em tỉnh ngộ em sẽ về.

— Đành rằng theo chị ra tỉnh thì đỡ khổ. Nhưng bỏ cha mà đi em không yên lòng.

— Em nghĩ thế là phải lắm. Nhưng bắt đắc dĩ mà em phải đi. Em xa nhà nhưng linh hồn em bao giờ cũng gần cha em. Nếu em bằng lòng thì sắm sửa đi. Hôm nay chị ra tỉnh thu xếp công việc cho em. Ba hôm nữa chị sẽ về đón, Làm như thế không ai có thể nghi cho chị được.

Đoạn nàng vác khăn gói lên đường.

— Chị để cho em nghĩ kỹ đã.

Sau khi Lan đi rồi, bác Minh hối hận vô cùng. Bây giờ bác mới tỉnh ngộ. Thì ra đã mấy tháng trời, bác không đoái tới con. Bác chỉ vui bầu vui bạn, đem thân bước vào trong vòng trụy-lạc. Bác nằm ôn lại những chuyện xảy ra trong nhà, bác mới biết là vợ lẽ mình đày đoạ Lan. Bác thương con vô cùng.

Bác nhớ tới lời vợ lúc lâm chung :

— Em sắp chết đây. Anh ở lại nuôi hộ và thương yêu con. đừng để nó đau khổ.

Thì ra bác đã dối vợ, đã phụ bạc kẻ dưới tuổi vàng. Rồi trái tim bác rung động, thồn thức.

— En Minh ơi, anh thật là muôn vàn đặc tội với em. Từ nay anh sẽ hối cải. Anh sẽ trở về với con anh. Mai đây, anh xin đi tìm nó về, anh sẽ đùm bọc, nâng đỡ nó. En có linh thiêng xin phù hộ cho anh mau gặp con.

Lần đầu tiên, Lan ra tỉnh. Những cảnh đẹp lạ lùng ở chốn phồn hoa không đủ làm cho nàng đỡ buồn.

Chị Huân hiểu thấu tâm sự của Lan, nên cố tìm cách gọi chuyện cho nàng khuây khỏa. Nhưng khi lên giường nằm, Lan không sao nhắm mắt được. Nàng nghĩ liên miên. Nàng thấy sợ. Nàng cho sự đi trốn này là trái ý mẹ. Lan có cảm giác như mình là một tội nhân vượt ngục. Nàng thấy cần phải trở về. Không thể phụ lời ủy thác của mẹ được. Nàng nghĩ mãi rồi ngủ lúc nào không biết.

Ôi ! Biết bao là cảnh rừng rợn mà Lan đã trải qua trong giấc ngủ. Lan sợ quá, giật mình tỉnh dậy, lấy bút chì viết mấy chữ để lại.

Chị Huân

Em thành thực cảm ơn chị đã quá thương em. Nhưng em không thể ở lại được, xin chị hiểu nỗi lòng cho em. Chào anh chị và các cháu.,

Em của chị : Lan

Đoạn, nàng mang khăn gói lên đường. Đồng hồ ở nhà thờ gần đấy điểm hai tiếng. Lan thuê xe tay đi mười cây số, rồi mới đi bộ về. Sự lo ngại càng tăng lên cực điểm. Nàng biết là về đến nhà tất bị một trận đòn nên thân. Lan muốn quay trở lại, nhưng không được nữa.

Mặt trời gần đứng bóng, thì nàng đã về đến làng. Về phía bên nước có một người đàn bà chạy đi, chạy lại trên bờ, miệng la om sòm. Nhưng không có ai ở đó cả. Lan cầm cổ chạy vụt lại. Thì, nào có ai ngờ. Người kêu cứu cứu đó lại là dì nàng. Trên bờ, trong chiếc nón có mấy quyển vở. Lan biết là Tâm bị nạn. Nhìn xuống sông nàng thấy em chìm dần dần. Tuy đã mỗi mệt và vừa ốm dậy, Lan nhảy tòm xuống sông. Nàng lặn, rồi lại nổi lên, cố tìm Tâm, nhưng không thấy. Nàng hơi thất vọng, nhưng cứ cố lặn xuống tìm mãi.

Một lát sau, Lan lôi được Tâm lên. Vì mới uống mấy ngụm nước nên Tâm chưa đến nỗi nào.

Dì Lan, con người độc ác trước kia, không ngờ trong giây phút đã trở nên hiền lành, ôm chầm lấy Lan. Tay vẫn bồng Tâm, quần áo ướt lướt lướt.

— Lan ôi ! Con ơi ! — Người dì nói — Con hiểu thảo biết chừng nào ! Từ trước đến giờ, dì có mắt cũng như mù, có tai cũng như điếc. Dì đã làm khổ con nhiều. Bây giờ dì hối hận lắm. Nếu không có con thì em Tâm còn đâu nữa. Con thương dì mà tha thứ cho dì. Từ nay dì sẽ thương yêu con. Con sẽ là con của dì.

NGUYỄN ĐÌNH-TU

PHU TRU'ÔNG TRUYỀN BẢ

ÔNG THẮNG VIỆT

TIỂU-THUYẾT DÀI CỦA LÊ VĂN-TRƯỜNG

(Xem từ số 82)

Cơm xong, đáng nhẽ thì nó sang nhà bác xã chơi nhưng nó không đi. Nó nằm khênh ra giữa sập của ông, vắt tay lên chán nghĩ ngợi như một người nhớn.

Ông giục nó :

— Kia, con đã hẹn với bác con sang chơi kia mà.

— Cháu chả đi nữa. Mai cháu đã phải đi rồi. Cháu ở nhà chơi với ông.

— Thế ông cũng sang bên bác với cháu nhé.

— Thế bác giận.

Nó buồn rười rượi ngồi dậy :

— Thế thì cháu đi. Nhưng chơi một chút rồi về nhé.

Từ đấy, nó cứ bần-thần, ai hỏi thì nói và có khi nó cũng chả buồn nói nữa.

Vẻ buồn của nó, bác xã nhận thấy :

— Con làm sao thế ?

Nó nhìn ông bằng một con mắt trác móc :

— Con chả làm sao cả.

Ông nhìn nó nao nao ruột. Rồi ông cũng bần-thần chả muốn chuyện trò với ai. Cụ Đồ là dậu-gia với cụ Tú bấy thế cũng hỏi :

— Hai ông cháu hôm nay làm sao thế?

Cụ Tú cũng giả nhời một điều như cháu :

— Không, chả làm sao cả.

Thấy cháu không vui, cụ Tú uống xong ấm nước đòi về. Cụ dắt cháu đi quanh làng hi vọng cháu thấy những cái lạ thì hỏi cho nó quên đi, nhưng cháu chẳng hỏi gì cả. Thất vọng, cụ lại dắt cháu về.

Bữa cơm chiều thật là buồn thiu, buồn thiu. Những đĩa đồ ăn chỉ để y nguyên chẳng ai buồn gắp. Bõ Chi thấy chẳng ai chịu dùng đến những thứ đồ ăn rất công phu của mình cứ luôn luôn giục : « cụ xơi thứ này đi chứ ! Cậu gắp đi chứ ».

Buổi tối hôm ấy còn đâu sự vui vẻ của tối qua, Ông cũng nghĩ đến sự chia tay của ngày mai, cháu cũng nghĩ đến sự chia tay của ngày mai. Ông cố gợi chuyện ra nói cho cháu vui, mà cháu cũng cố nghe để cho ông vui, những hình ảnh của phút biệt ly cứ chập chờn ở trước mắt, thành ra lâu lâu có những phút im lặng nặng nề. Sau ông không cầm lòng được nữa :

— Thôi cháu đi ngủ đề mai đi sớm.

Cả đêm hôm ấy, ông thao-thức không ngủ. Ông thấy thẳng Việt cứ dờ mình luôn, rồi bỗng nó hét lên :

— Ông, ông ra Hanoi với cháu ! Ông ra Hanoi với cháu !

Cụ Tú vùng dậy ôm lấy nó gọi :

— Việt, Việt.

— Dạ.

— Con mê đấy à ?

Không thấy nó giả nhời, ông lại đặt nó xuống. Rồi ông quạt, ông quạt. Quạt chán, ông xoa lưng. Rồi ông đón đến mở cửa xuống nhà ngang gọi bố Chi.

Lúc gà gáy thằng Việt gỡ dây không thấy ông liền gọi vang :

— Ông, ông đâu ?

— Ông hấp tấp ở trong buồng chạy ra. Nó ôm lấy ông trông ra ngoài giời.

— Sáng rồi, ông ạ. Cháu đi về Hanoi nhé.

Nó nói xong gục vào lòng ông khóc dưng dức.

Ông xoa má nó :

— Ông cũng về ở Hanoi với cháu ?

Nó buông ông ra nhìn ông :

— Thật không ? Hay ông lại nói dối cháu như ngày hôm qua để cho cháu mừng hụt thì cháu giận ông đấy.

Cụ Tú khóc như một đứa bé con :

— Không, lần này, ông không nói dối đâu. Ông đã bảo bố Chi xếp quần áo cho ông từ đêm hôm qua. Bây giờ ông đang dọn-dò công việc nó đấy.

Thắng Việt tụt vội xuống giường, chạy vào buồng nhìn thấy cái va-ly và cái nải mà vợ chồng bố Chi thì đang cột cái bồ, liền múa lên rồi chạy ra :

— Có thể chứ, có thể chứ. Thế thì thằng Nam nó thích lắm, mẹ cũng thích lắm.

Cụ Tú ôm cháu lên lòng :

— Thế cháu có thích không ?

Thắng Việt dúc vào nách ông rồi cười khúc-khích :

— Cháu không thích.

Ông ôm chặt nó. Nó đưa tay cù vào cổ ông :

— Thế ông có thích không ?

Ông cũng cười :

— Ông cũng không thích.

Ông thắng Việt giắt Ảnh
em thắng Việt về quê chơi
Quê thắng Việt ở đâu? thế nào?
và bao nhiêu truyện ly kỳ đã xảy ra ở đó?

Các bạn không thể
không đọc truyện

QUÊ HƯƠNG và TUỔI TRẺ

== của LÊ VĂN TRƯONG ==

đăng phụ trương Truyền Bá từ
số sau. Đó là một truyện viết
rất hay, xem rất ham, tiếp vào
truyện ÔNG THẮNG VIỆT mà
mọi người đều ham thích.

Xem trong T.T.T.B. số 483 ra ngày 16 Octobre 1943 :

BÓNG XE ĐỊNH MỆNH DƯỚI RẰNG PHI LAO

(truyện thứ nhất về đời các ông giáo tỉnh nhỏ) của NG. V. NHÀN

NĂM SÔI

(Truyện có thực)

Ấy là một buổi chiều rằm tháng tám. Theo lệ hàng năm, nhà Văn có bày cỗ cúng rất to. Vì vậy mà buổi chiều hôm ấy ăn cũng sớm hơn mọi bận, kèm theo xôi, chè, bánh trái. Cơm nước xong, Văn ra đứng trước cửa, đưa mắt nhìn quanh. Bóng hoàng-hôn chập choạng. Tiếng trống đằng xa với muôn ngọn đèn sáng, tung bừng như một hội hoa đăng. Người ta đi lại nhộn nhịp.

Bỗng từ đám đông, một bà lão ăn xin chống gậy tre, chập chững đi lại, ngửa tay xin Văn. Theo thói thường, cậu khẽ lắc đầu : « Tôi không có xu bà ạ ». Nhưng nhớ rằng trong nhà còn vài đĩa xôi, Văn bước vào lấy ra một đĩa. Bà lão vẫn chưa đi. Văn đến gần đưa đĩa xôi cho bà lão, từ tốn : « Thôi cho bà đĩa xôi vậy ». Bà ta bỗng nhiên thốt lên một tiếng kinh ngạc và mừng rỡ. Rồi đưa chiếc gậy lên tằm ngực, bà vừa vái vừa rối rít : « Lay cậu ! Lay cậu ! A ! Đói !... » Văn lách mình tránh cái lay, vút xôi đưa cho bà lão.

Bà đề cái gậy xuống, đưa cả hai tay ra nhận nắm xôi, mấp máy : « Cám ơn cậu quá. » Nắm xôi, tuy nhỏ nhưng bà ta ngấu nghiến coi ngon lành quá. Cứ một miếng, bà lại lăm bằm : « Đói ! Đói ! » như đề trả thù cơn đói đang cồn cào trong ruột.

Ăn xong, bà lấy gậy kinh cần chào Văn mà đi. Văn khẽ gật đầu nhưng lòng tràn ngập những nỗi thương tâm. Chưa bao giờ nỗi khổ cùng của loài người, Văn lại được chứng kiến rõ ràng đến thế. Văn ái ngại nhìn theo bà lão. Cậu

định lấy thêm đĩa nữa cho bà. Nhưng những ý nghĩ buồn rầu hoang mang trong óc làm cho cậu tần ngần lặng yên. Cậu cảm động đến muốn khóc trước cái lay của bà lão. Thật thế. Trong khi phần đông chúng ta sống trong cảnh thừa thãi, mà có kẻ cúi lay trước nắm xôi, thật không có cảnh nào đáng mỉa lòng hơn nữa.

NGỌC QUYÊN

MUỖI VÀ TRÂU

Một con muỗi đậu trên sừng một con trâu, nó tưởng tượng như nó nặng lắm. Nó tự nghĩ : « Ta làm phiền bác trâu quá ». Rồi nó nói to lên rằng : « Này bác trâu ơi ! Tôi có làm cho bác nặng nhọc không ? Nếu tôi nặng quá, bác cứ nói thật để tôi đi chỗ khác ».

Con trâu ngừng gặm cỏ, nhìn ngang nhìn ngửa, quay bên phải ngoảnh bên trái, không trông thấy. Nó kinh ngạc hỏi :

— Ai nói đó ?

— Tôi đây mà — Muỗi trả lời.

— Tôi là ai ?

— Tôi, muỗi đây.

— À ! Mày đấy à ! Nhưng mày ở đâu đấy ?

— Tôi ở sừng bác đó mà.

Con trâu bật lên một chuỗi cười chế giễu rồi trả lời :

— Mày nói cho tao biết là có mày ở trên sừng tao. Nếu mày không nói tao cũng không biết là có mày ở trên ấy, mà sừng tao đã nang một đĩa khoe khoang và ngu dốt.

Muỗi ta sấu hồ bay đi mất.

ĐỖ TRỌNG-ĐẠO

Hái mấy cánh hoa thơm

☉ Sức mạnh mạnh của tâm hồn cũng như của thân thể là kết quả của sự điều độ. (Marmontel)

☉ Cái điều-kiện cần thiết để đi tới sự thành công trong đời là « làm một con vật tốt ». (Speneer)

☉ Ngày của những kẻ ăn không ngồi rồi thường dài đằng đẳng, nhưng cuộc đời của họ rất ngắn. (Ngạn-ngữ Tàu)

☉ Sự lười biếng mở đường cho nỗi buồn rầu. (La Bruyère)

☉ Sau miếng ăn, học vẫn là một điều tối cần cho loài người. (Danton)

☉ Một cái túi rỗng không rất khó lòng đứng thẳng lên được. (Franklin)

☉ Người là một cây sậy, giống yếu nhất trong vũ trụ, nhưng là một cây sậy biết nghĩ. (Pascal)

☉ Không nên nói cái gì mà người khác nghĩ, nhưng nên nghĩ những điều người ấy nói. Mme de Lambert

BĂNG-HỒ, ĐẶNG-TRẦN-PHIÊN

TIN TỨC TRUYỀN BÁ

Các bạn Nam Anh, Trần ngọc Liên (có giới) Thiên Lý (Tấm Cám) Rất tiếc, không đăng được. Sẽ xem Con nuôi. Các bạn Thiện Linh, Mộng Hồ, Trương minh, Tổ,

Trần như Bá, Quốc Thục, Ng. đình Tư, Văn Sinh, Kim Tuy, Văn Hà, Ng. thụy Anh.

Đã nhận được. Cảm ơn và sẽ đăng.

Bạn Phạm dzoãn Liên. Không đăng. Tiếc không trả lời thư riêng được.

CÂU ĐỐ

1.) Hai lần da bọc lấy xương

Mùa hè thì nở mùa đông thì tàn. (là cái gì)

2.) Trơ như đá, vững như đồng

Ai lay chẳng chuyển ai rung chẳng rời.

(là cái gì)

3.) Đầu cao hơn mắt hai gang

Lưng đi trước, bụng kèn cang theo sau.

(là cái gì)

(Xem trả lời trang 38)

UỐNG MÁU

Trong cuộc chiến tranh 100 năm, một phần nước Pháp bị người Anh chiếm được. Một võ quan Anh đóng ở miền Ploërmel, sai đi tàn phá các làng bên cạnh và cho bắt tróc những dân quê ở miền Bretagne.

Một vị võ quan Pháp tên là Robert de Beaumanoir, thấy thế không chịu được liền nói với vị võ quan Anh :

Chúng ta mỗi người mang 30 tên lính ra một nơi rộng vắng mà thử tài với nhau, chứ bắt hiếp dân quê ấy thì hay gì ?

Vị võ quan Anh bằng lòng. Thế là trận đánh xảy ra. Năm ấy là năm 1351.

Kịch chiến trong hồi lâu, vị võ quan Pháp Beaumanoir bị thương. Trời nóng nực lại bị thương, Ngài khát quá, kêu lên : « Ai có nước, cho ta uống với ! » Một người lính Pháp đang mải đấu nhau với một người Anh, nghe thấy, quay ngay lại và cũng kêu lên :

« Beaumanoir, ngài hãy hứng lấy máu mà uống. Ngài sẽ hết khát... »

Nghe câu nói, Beaumanoir chợt bừng tỉnh và thấy phẫn chấn. Ngài lại tuốt gươm xông vào.

Và nhờ câu nói anh dũng của Geoffroy Dubois, người lính Pháp, mà quân Pháp hăng hái đánh tan được quân Anh ở miền Bretagne.

Người ta gọi trận ấy là « trận của ba mươi người lính ».

(Le Combat des Trente của Schmid)

HANH-PHÚC

KHÓ NGHĨ QUÁ !

Ngày xưa có bốn anh học trò đi học thành nghề bèn rủ nhau trở về làng.

Anh thứ nhất giỏi nghề bói toán có thể thông tỏ mọi việc quá khứ tương lai, ở xa mấy nghìn cây số cũng biết được.

Anh thứ nhì giỏi nghề bắn cung trăm phát, trăm trúng, xa hay cao mấy ngàn thước cũng bắn được tới đích.

Anh thứ ba có tài lặn dưới nước trong ba ngày mà không ăn.

Anh thứ tư là một viên y-sĩ có tài cải tử hoàn sinh.

Một buổi chiều họ ngồi nghỉ gần bờ bể. Anh thứ nhất bấm tay bảo ba anh kia :

— Chốc nữa sẽ có một con đại bàng cắp nàng công chúa qua đây.

Anh thứ nhì cầm chiếc cung đáp :

— Với mũi tên này, tôi sẽ giết chết con đại bàng đó.

Anh thứ ba nói :

— Nếu nàng công chúa rơi xuống bể tôi sẽ lặn xuống vớt nàng lên.

Và anh thứ tư :

— Nếu nàng chết tôi sẽ cứu sống lại.

Quả nhiên một lúc sau có con đại bàng bay qua xa tít trên mây tầng mây.

Anh thứ hai dương cung bắn một phát. Con chim bị trúng tên rơi xuống bể mang theo cả nàng công chúa. Anh thứ ba lặn xuống bể đem nàng lên và anh thứ tư cứu sống lại.

Nàng công chúa tỉnh dậy cảm ơn mọi người và muốn kết hôn cùng một người trong bọn ân nhân của mình.

Thật là khó nghĩ !! Cả bốn anh đưa mắt nhìn nhau không biết chọn ai.

Vậy các bạn là những người thông minh sáng suốt nên chọn giúp cho nàng công chúa kia một người chồng xứng đáng với nàng và xếp đặt làm sao cho ba người kia đều chịu không cãi nhau.

Ai đáng lấy nàng công chúa ?

Đó là một câu đố mẹo mà các bạn nên gắng công tìm cho ra. Nếu bạn chọn đúng, người kia sẽ cảm tạ bạn hết sức và nếu lấy được công chúa người ấy sẽ đền bạn một ít vàng bạc.

Nếu tìm không ra các bạn đành chờ trả lời ở số sau vậy.

NGUYỄN TRUNG-HOÀ

NẮT ÓC

Nhà Bé sắp ăn cơm.

Cầm đến đĩa định số, cậu bỗng kêu lên :

« Thiếu đĩa vú già ơi ! » Rồi nhằm đếm đĩa, đếm người cậu tiếp : « Nếu một người cầm một chiếc thì còn thừa 3 chiếc đấy ».

Mợ cười : « Ai lại và cơm với 1 chiếc đĩa bao giờ ! » Cậu cũng cười nói : « Nếu không thì một người cầm 2 chiếc chả thiếu đi ba chiếc à ? »

Vậy có bao nhiêu người và bao nhiêu chiếc đĩa ?

(Xem trả lời trang 38)

Ô CHỮ

ngang dọc như nhau

X

X X X

X X X X X

X X X

X

1* — Đọc lên là : con bò con.

2* — Nhanh lắm.

3* — Kín lắm.

4* — Đánh vào má.

5* — Thêm o, trái lại với nhỏ.

(Xem trả lời trang 38)

== LỜI NÓI CỦA == THẮNG ĂN CƯỚP

Y là thằng ăn cướp ba lần can án giết người đã sa lưới pháp luật.

Tòa án kết y vào án tử hình.

Sáng hôm đó, trước khi lên cũi chết, y được từ già họ hàng bằng những cái hôn trên má.

Đến mẹ y !.. Một tiếng kêu rùng rợn... Mọi người đổ xô lại. Một vết thương trên má máu chảy ròng ròng.

Quan tòa thét hỏi :

— Vì lẽ gì người gây ra vết thương trên má mẹ mi ?..

Y thẳng thắn trả lời :

— Bầm quan lớn mẹ tôi, chính mẹ tôi đã làm tôi thành một thằng ăn cướp.

Lúc nhỏ, tôi là một đứa trẻ tinh khôn dễ bảo. Mở đầu cái nghề ăn cướp của tôi là ba quả trứng vịt.

Hôm đó tôi còn nhớ sang hàng xóm chơi; tôi đã lấy ba quả trứng. Mẹ tôi không trừng phạt thì chớ lại vui vẻ bảo tôi :

— « Con trai của cửa mẹ mới tí tuổi đầu đã biết làm giàu cho mẹ rồi đó. »

Sau đến gà vịt, các đồ vật mẹ tôi cũng giết tôi bằng những câu đó.

Đến khi tôi khôn, đâm ra lưới biếng lêu lổng không chịu học hành.

Mẹ tôi thấy thế không rèn luyện và tạo tôi nên một thằng người hữu ích cho xã hội, lại ruồng rẫy, mang tôi từ bỏ.

Từ đó tôi thành một thằng ăn cướp, một con ngựa bất kham. .

Sự vô học và tính lưới biếng nó đã giết tôi.

Sự lêu lổng, vô nghề xô tôi xuống hang thăm của tử thần.

Tôi in vết thương trên má mẹ tôi là để ghi tội lỗi mà mẹ tôi gây ra trong đời tôi.

Hỡi những người mẹ ! Hãy nhìn đời của tôi mà ngẫm nghĩ.

Yêu đương, chiều chuộng là giết con, cho roi cho vọt, rắn bảo là mang lại cho con những tương lai tốt đẹp !..

HÀ SĨ HẢI

TRẢ LỜI Ô CHỮ

B
T I T
B I M A T
T A T
T

MỘNG-HỒ

TRẢ LỜI CÂU ĐỐ

1.) Cái quạt. 2.) Đinh đóng. 3.) Chân.

NGUYỄN VÀ BÚT

BÀI GIẢI NÁT ÓC

Lần thứ nhất còn thừa 3 chiếc, mà lần sau thiếu đi 3 chiếc, nghĩa là lần sau hơn lần trước 6 chiếc. Vì mỗi người thêm một chiếc mà lần sau hơn lần trước 6 chiếc. Vậy tất cả có 6 người. Mà số đĩa là : $6 + 3 = 9$ chiếc.

Thử tính : Lần trước mỗi người một chiếc : $9 - 6 = 3$.

Lần sau mỗi người 2 chiếc : $6 \times 2 = 12, 12 - 9 = 3$.

Ở đâu ? Tại sao ? Ai ? Thế nào ?

Tại sao người ta gọi nước Hoa-kỳ là Les Etats-Unis ?

Người ta gọi thế là vì nước ấy hợp lại bởi 42 nước nhỏ. Bởi vậy cờ nước ấy có 42 ngôi sao.

Đền thờ nào có nhiều tượng nhất ?

Đó là đền Panthéon. Dưới hầm có cái điện nhỏ thờ quả tim Gambetta, mà Jean Jacques Rousseau, Voltaire, Soufflot, Lazare, Sadi Carnot, Victor Hugo, Emile Zola, vợ chồng Berthelot vân vân...

Ai sinh ra cách truyền điện bằng loài kim ?

Ông Gahani người Ý nhân một sự tình cờ, cầm ống điện đề gần con ếch mới lột da treo trên dây thép thì thấy tứ chi con ếch rung giật rất mạnh. Do đấy, Gahani mới sinh ra cách truyền điện bằng loài kim.

TRYD

THỦ CÔNG TRUYỀN BÁ

đinh

giải dút

nắng gắt

nắng vừa

râm mát

hòn chì

PHONG VŨ BIỂU

Muốn làm một chiếc « phong-vũ-biểu » giản dị, bạn hãy có đủ những vật liệu này :

1 chiếc đinh, 1 giây giải dút (xin nhớ là giây giải dút bắc đèn) và 1 thỏi chì vừa phải không nặng không nhẹ quá đồng xu.

Đủ mọi thứ mà tôi đã kể trên ; trước hết bạn đóng chiếc đinh vào tường chỗ nào khuất mắt hẳn. Chiếc dây dút bắc đèn bạn ngâm vào nước muối chừng mười phút. đem phơi cho khô. Đem vào, một đầu buộc vào thỏi chì.

Xong xuôi đâu đấy, bạn ngoảnh lên trên trời, vì hôm nay nắng vừa. Bạn gạch bút chì xuống dít hòn chì mà đề : nắng vừa.

Ngày mai, trời nắng gắt, chiếc chì sẽ nhích quá chấm chì hôm qua, bạn sẽ đề : nắng gắt.

Ngày kia, trời siu xuống (trời râm, mát) hòn chì sẽ tụt xuống, bạn đề : râm, mát. Ngày kia, cho đến ngày kia. Bao giờ phong vũ biểu của bạn hoàn toàn hãy thôi đề. Và từ nay bạn đã có, theo cách thay đổi tiết trời, bạn sẽ được như ý.

N. J. HÙNG PHONG

REPORT LINGUA

11-10

1er Juillet 1943

Lục Vân Tiên dẫn giải

Trong **PHỒ - THÔNG CHUYÊN - SAN**

200 trang, giá bán 1\$50

Trong dịp hội Khuyến học Saigon làm lễ kỷ niệm
cụ **NGUYỄN ĐÌNH CHIỂU**, tác giả **LỤC VÂN TIÊN**
ai cũng nên có một cuốn chuyên-san **LỤC VÂN**
TIÊN DẪN GIẢI.

Có bán khắp các hiệu sách Trung, Nam, Bắc.

MỜI IN LẠI

CHINH PHU

NGÂM KHÚC DẪN GIẢI

của **NGUYỄN ĐỖ - MỤC** — Giá bán : 0\$80

DẦU ĐẠI-QUANG

Trừ phong, giải cảm, phong ngứa sương hàn, ngăn
ngừa mưa nắng, khi đi đường xa, hoặc lúc ở nhà, có
sẵn một lọ dầu Đại-Quang trong mình, sẽ tránh khỏi
các chứng bệnh vật xảy đến bất kỳ. Dầu Đại-Quang
là một món vật báu để hộ thân, rất có công hiệu.

Xin nhớ nhãn con Bướm
hiệu Đại-Quang mới là Dầu thật chính hiệu.
23, Phố hàng Ngang, Hanoi, giây nôi 805